

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/154/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4119200868
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 05. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Marčeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4119200868.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a členiek senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej, v právnej veci žalobcu: V. Z., nar. XX. XX. XXXX, bytom K., Q. XX, zastúpený JUDr. Namir Alyasry, PhD., advokát, IČO: 42 180 520, so sídlom Nitra, Štúrova 43, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra SR, Bratislava, Štúrova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 7. októbra 2020 č. k. 19C/6/2019-335 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1.1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 28 503,50 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 28 503,50 eura od 23. 02. 2019 do zaplatenia, a to všetko do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (I.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (II.) a rozhodol, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením (III.). Rozhodnutie odôvodnil čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, § 27b, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1 písm. e), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1, 2, § 8 ods. 5 písm. a), § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1, 2, 3, 4, § 19 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení účinnom do 31. 12. 2008, § 517 ods. 1, 2, § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., § 5 ods. 1, § 6 zák. č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, § 232 ods. 3 CSP a z uznesenia vyšetrovateľa Prezídia policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, Odbor Západ, Oddelenie vyšetrovania zo dňa 11. 10. 2005 mal súd preukázané, že žalobcovi bolo vznesené obvinenie pre trestný čin legalizácie príjmov z trestnej činnosti formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 252 ods. 1 písm. a), b), ods. 5 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že žalobca spolu s obvineným Q. V., nar. XX. XX. XXXX v K. mali priviesť zo škandinávskych krajín a Nemecka na územie Slovenskej republiky osobné motorové vozidlá opatrené odcudzenými evidenčnými číslami z iných vozidiel a motorové člny, o ktorých mali vedomosť, že boli odcudzené v uvedených štátoch, pričom s cieľom zatajiť ich existenciu a pôvod si zabezpečili a použili falošné faktúry, kúpnopredajné zmluvy, technické preukazy a iné doklady k tomu potrebné, aby tieto previedli na seba a iné osoby a týmto konaním získali pre seba a iného finančný prospech najmenej vo výške 5 000 000,- Sk. Voči uzneseniu o začatí trestného stíhania podal žalobca sťažnosť. Žalobca bol následne uznesením sudcu pre prípravné konanie tunajšieho súdu sp. zn. 3Tp/194/2005 zo dňa 13. 10. 2005 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písmeno a), c) Trestného poriadku s tým, že lehota väzby začala plynúť dňa 11. 10. 2005 o 6.00 hod. a väzba sa vykoná v Ústave na výkon väzby Nitra. Voči predmetnému uzneseniu o vzatí do väzby podal žalobca sťažnosť. Krajský súd v Nitre uznesením sp. zn. 3Tpo/21/2005 zo dňa 20. 10. 2005 sťažnosť zamietol ako nedôvodnú. Počas trvania väzby žalobca opakovane žiadal o prepustenie z väzby. Žiadosť žalobcu o prepustenie z väzby

bola zamietnutá uznesením tunajšieho súdu sp. zn. 3Tp/3/2006 zo dňa 20. 01. 2006. Ďalšia žiadosť o prepustenie z väzby bola zamietnutá uznesením sp. zn. 3Tp/92/2006 zo dňa 25. 07. 2006. Dňa 26. 06. 2006 podal žalobca Generálnej prokuratúre SR sťažnosť na priebeh prípravného konania, v ktorej poukázal na nedôvodné držanie vo väzbe a pomalý priebeh prípravného konania, ďalej uvádzajúc, že počas celého trestného konania neboli produkované žiadne konkrétne skutočnosti, z ktorých vyplýva dôvodná obava napíňajúca zákonné dôvody pre vznik alebo trvanie väzby. Žalobca bol prepustený z väzby na slobodu uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Nitra zo dňa 14. 03. 2007 č. k. 3Tp35/07-18. Z potvrdenia o prepustení z výkonu väzby mal súd preukázané, že väzba žalobcu trvala od 11. 10. 2005 do 14. 03. 2007. Trestné stíhanie vedené voči žalobcovi bolo zastavené uznesením prokurátora Krajskej prokuratúry Nitra sp. zn. Kv 1/13/4400-27 zo dňa 31. 01. 2018 podľa § 215 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že nebolo preukázané, že skutok, ktorý bol žalobcovi kladený za vinu, žalobca spáchal. V odôvodnení predmetného uznesenia prokurátor konštatoval, že v danom prípade absenteje obligatórny znak skutkovej podstaty trestného činu, a to jeho subjektívna stránka, teda úmysel zatajiť a zakryť pôvod vozidiel a činov v trestnom čine tým, že tieto vozidlá a činy obvinení previedli na seba za účelom ich ďalšieho predaja. Zo žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody zo dňa 21. 08. 2018 súd zistil, že toto adresoval žalobca žalovanej podľa § 15 a nasl. zákona č. 514/2003 Z. z. a v tejto žiadosti je uvedené, že sa voči žalovanej domáha náhrady škody vo výške 201 303,50 eura s poukazom na rovnaké skutočnosti, ako sú uvedené v podanej žalobe. Z pripojenej doručky vyplýva, že táto poštová zásielka bola žalovanou prijatá dňa 22. 08. 2018. Listom zo dňa 10. 01. 2019 žalovaná reagovala na žiadosť žalobcu o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody tak, že žiadosť zamietla ako nedôvodnú majúc za to, že zákonné dôvody a zákonné podmienky na uspokojenie uplatňovaných nárokov neboli dané. Z tvrdenia žalobcu mal súd preukázané doručenie tejto písomnosti dňa 14. 01. 2019. Z listiny o prepustení zo štátneho zväzku Slovenskej republiky vydanéj Krajským úradom v Nitre dňa 19. 10. 2001 súd zistil, že žalobca bol zo štátneho zväzku Slovenskej republiky prepustený podľa § 9 zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve, a to dňom doručenia predmetnej listiny. Ministerstvo vnútra SR, sekcia verejnej správy rozhodnutím č. SVSV-233002-2008/00990 zo dňa 16. 06. 2008 prerušilo konanie vo veci žiadosti žalobcu o udelenie štátneho občianstva do ukončenia trestného konania vedeného voči žalobcovi. V odpovedi Prezídia Policajného zboru, Útvaru hraničnej a cudzineckej polície zo dňa 02. 07. 2013 na žiadosť žalobcu o vydanie cestovného dokladu sa konštatuje, že Oddelenie cudzineckej polície evidovalo žalobcu ako osobu bez štátnej príslušnosti, bez trvalého pobytu, s udeleným tolerovaným pobytom na adrese Q. XX, K.. Tolerovaný pobyt dňom vycestovania z územia Slovenskej republiky zaniká. Žalobcovi bolo oznámené, že podmienky na vydanie cestovného dokladu, ktorý by mu umožňoval zákonne z územia Slovenskej republiky vycestovať nespĺňa. Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru Nitra vydalo dňa 29. 06. 2009 rozhodnutie, ktorým žalobcovi predĺžilo povolenie na tolerovaný pobyt na území Slovenskej republiky na dobu 180 dní (od 10. 07. 2009 do 06. 01. 2010). Z ďalších listinných dôkazov predložených žalobcom vyplýva, že žalobcovi bol tolerovaný pobyt na území Slovenskej republiky povolený ďalej na obdobie od 05. 07. 2010 do 31. 12. 2010 (rozhodnutie zo dňa 01. 07. 2010), obdobie od 01. 01. 2011 do 29. 06. 2011. Dňa 06. 09. 2013 žalobca podal na Oddelení cudzineckej polície Policajného zboru Nitra žiadosť o udelenie povolenia na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky na neobmedzený čas, ktoré konanie bolo rozhodnutím Oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru Nitra zo dňa 07. 10. 2013 prerušené z dôvodu prebiehajúceho trestného stíhania voči osobe žalobcu. Následne k žiadosti žalobcu zo dňa 06. 09. 2013 zaujal stanovisko Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru dňa 29. 09. 2017, v ktorom bolo uvedené, že žalobcovi trvalý pobyt neudeluje. Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru Nitra rozhodnutím zo dňa 25. 03. 2015 ďalšiu žiadosť žalobcu o udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky, ktorú žalobca podal dňa 09. 03. 2015, zamietlo s tým, že žalobca nespĺňa podmienky na udelenie trvalého pobytu na území Slovenskej republiky ani z dôvodov osobitného zreteľa. Z potvrdenia Ministerstva vnútra SR zo dňa 03. 03. 2020 mal súd preukázané, že žalobca v súvislosti so žiadosťami o udelenie, predĺženie tolerovaného pobytu, žiadosťou o udelenie trvalého pobytu, vystavením cudzineckého pasu, predĺžením cudzineckého pasu od roku 2008 uhradil na Oddelení cudzineckej polície PZ v Nitre sumu vo výške 1 135,- eur. V náleze klinickej psychologičky PhDr. Miriam Pergerovej zo dňa 23. 04. 2018 je o osobe žalobcu uvedené, že je povahovo kľudný, flegmatického temperamentu, introvert, žije sám, má dve dcéry, zažil traumatickú udalosť, dostal sa do väzby neoprávnene, keď mal 40 rokov. Bol zavretý 17 mesiacov, jeho druhé dieťa bolo na ceste. Vo väzbe sa začal psychiatricky liečiť Triticcomom na spánok. Veľa rozmyšľal o živote, príčinách toho, čo sa stalo, zažíval pocity krivdy, nespravodlivosti, cítil sa incidentom stigmatizovaný, spoločensky obmedzený v uplatnení. Bol osobou bez štátnej príslušnosti, nemohol sa zamestnať, mal len na pol roka povolený tolerovaný pobyt, ktorý sa vždy predlžoval. Nemohol byť s malou dcérou,

čo ho dosť trápilo. Vyhľadal psychologickú pomoc, aby pri svojej introvertnosti trochu korigoval svoje myšlienky, táto nespravodlivosť trvala dvanásť a pol roka. Z upovedomenia verejnej ochrankyne práv zo dňa 10. 08. 2017 vyplýva, že verejná ochrankyňa práv zistila porušenia základných práv a slobôd žalobcu obsiahnutých v ústave a medzinárodných dohovoroch, a to vzhľadom k tomu, že žalobcovi ako osobe bez štátnej príslušnosti nebol trvalý pobyt udelený ani z dôvodov osobitného zreteľa (§ 46 ods. 2 písm. c) zákona č. 404/2011 Z. z.). Porušenie základných práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy bolo zistené tiež s poukazom na neprimeranú dĺžku trestného stíhania žalobcu. Konštatovanie porušenia základných práv žalobcu vyplýva i z upovedomenia verejnej ochrankyne práv zo dňa 04. 01. 2018, keď v zmysle uvedeného k tomuto porušeniu malo dôjsť v dôsledku neudelenia trvalého pobytu žalobcovi na území Slovenskej republiky.

1.2. Nárok na náhradu škody spôsobenej vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. V prípade nároku na náhradu škody uplatňovaného titulom nezákonného rozhodnutia je základným predpokladom vzniku zodpovednosti za škodu zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Vychádzajúc zo zmyslu a účelu zákona, ktorým je ochrana základného práva v zmysle § 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, je potrebné vykladať pojem „zrušenie rozhodnutia“ extenzívne. Rovnaké účinky ako (formálne) zrušenie rozhodnutia má i zastavenie trestného stíhania, pretože sa ním trestné konanie končí, pričom podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia (uvedené vyplýva i z nálezu Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 25/2011, uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4MCdo/15/2009, rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo 194/2010).

1.3. Žalobca si v tomto konaní uplatňoval voči žalovanému nárok na náhradu škody titulom nezákonných rozhodnutí (§ 3 ods. 1 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z. z.), za ktoré považoval uznesenie vyšetrovateľa o vznesení obvinenia zo dňa 11. 10. 2015, ako aj uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 13. 10. 2005 o jeho vzatí do väzby. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutkových zistení a ustanovení právnych predpisov, dospel súd k názoru, že žaloba je dôvodná. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že uznesením zo dňa 10. 11. 2005 bolo žalobcovi vznesené obvinenie z trestného činu legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 252 ods. 1 písm. a), b), ods. 5 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 uvedeného Trestného zákona. Proti uzneseniu o vznesení obvinenia podal žalobca sťažnosť, ktorá bola zamietnutá. Následne uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Nitra sp. zn. 3Tp/194/2005 zo dňa 13. 10. 2005 bol žalobca vzatý do väzby. Žalobca podal sťažnosť aj voči uzneseniu, ktorým bol vzatý do väzby, táto bola tiež zamietnutá. Väzba žalobcu začala dňom 11. 10. 2005 a trvala do 14. 03. 2007, kedy bol žalobca prepustený z väzby na slobodu. Trestné stíhanie vedené proti žalobcovi bolo zastavené uznesením prokurátora Krajskej prokuratúry v Nitre s odôvodnením, že je nepochybné, že žalobca skutok, ktorý mu bol kladený za vinu nespáchal. V zmysle uvedeného (najmä s poukazom na R 35/1991) je možné konštatovať nezákonnosť rozhodnutí o vznesení obvinenia, ako aj uznesenia o vzatí žalobcu do väzby, v dôsledku čoho bola splnená podmienka pre vznik nároku žalobcu na náhradu škody, ktorej náhrady sa žalobca domáha titulom nemajetkovej ujmy, ako aj titulom náhrady skutočnej škody, ktorá mu v dôsledku predmetných nezákonných rozhodnutí vznikla. Pretože žalovaná v konaní vznesla námietku premlčania, súd sa ako prvoradou zaoberal dôvodnosťou tejto námietky.

1.4. Žalovaná v konaní tvrdila, že pokiaľ žalobca namieta nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré prevzal dňa 11. 10. 2005, objektívna premlčacia lehota mu uplynula dňa 11. 10. 2015, a pokiaľ ide o rozhodnutie o vzatí do väzby z 13. 10. 2005, v tomto prípade objektívna premlčacia lehota uplynula dňa 13. 10. 2015. Pretože žaloba bola na súd doručená dňa 25. 01. 2019, bola podľa žalovanej podaná po uplynutí premlčacej doby. Námietku premlčania súd vyhodnotil ako vznesenú v rozpore s dobrými mravmi. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že trestné stíhanie žalobcu trvalo viac ako 12 rokov, pričom nie žalobca zavinil, že objektívna 10 ročná premlčacia lehota uplynula ešte predtým, ako bolo voči žalobcovi vydané uznesenie o zastavení trestného stíhania. Žalobca sa tak ocitol v situácii, že sa nemohol domáhať nároku na náhradu škody predtým, ako bolo rozhodnuté o zastavení trestného stíhania, zároveň, pokiaľ sa žalobca nároku domáha po vydaní a nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o zastavení trestného stíhania, žalovaná sa bráni poukazovaním na uplynutie objektívnej premlčacej doby. Takýto postup je v rozpore s princípmi spravodlivosti a uplatnenie námietky

premlčania v tomto prípade nie je možné vyhodnotiť inak ako v rozpore s dobrými mravmi. Podobný postoj zaujal v porovnateľnej veci aj Ústavný súd SR (nález III. ÚS 44/2017-25 zo dňa 21. 11. 2017). Ústavný súd už vyslovil názor, že vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva účastníkom v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprímerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby (II. ÚS 176/2011, IV. ÚS 542/2013).

1.5. Žalovaná ďalej poukazovala na samotný postoj žalobcu v trestnom konaní, keď tento pri svojom prvotnom výsluchu po vznesení obvinenia využil svoje právo a vo vzťahu k predmetnému skutku sa odmietol vyjadriť. Podľa názoru súdu využitie práva nevypovedať v trestnom konaní v žiadnom prípade nemôže byť vyhodnocované v neprospech žalobcu. Právo odoprieť výpoveď sa v súčasnosti odvodzuje z čl. 6 ods. 1 a ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a je dôsledkom ústavnej ochrany proti sebaobviňovaniu uvedenej v článku 37 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, v zmysle ktorej každý má právo odoprieť výpoveď, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe. Podobne toto právo upravuje aj Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach v článku 14 odsek 3 písm. g) kde sa uvádza, že „každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo ne byť nútený svedčiť proti sebe alebo priznať vinu.“ Právo odoprieť výpoveď je zakotvené aj v Ústave SR (čl. 47 ods. 1) či Trestnom poriadku (§ 121 ods. 1, 2). V právnom štáte by táto zásada mala mať prednosť pred dosiahnutím účelu trestného konania a to aj vtedy, ak by mala viesť k dôkaznej núdzi. Z uvedeného je zrejmé, že odmietnutie vypovedania žalobcom v prípravnom konaní žalobcovi v žiadnom prípade nie je možné pričítať na ťarchu.

1.6. Žalovaná ďalej v priebehu konania uvádzala, že nezákonný postup zistený nebol, a toto nebolo konštatované ani v uznesení o zastavení trestného stíhania. Ďalej poukazovala na zákonný postup orgánov činných v trestnom konaní v prípade trestného stíhania žalobcu, keď žalobcovi bolo obvinenie vznesené na podklade relevantných dôkazných prostriedkov zistených v priebehu vyšetrovania, z ktorých vyplýval dostatočne odôvodnený záver o tom, že predmetný skutok sa stal a tohto skutku sa okrem iných osôb dopustil i žalobca. S touto obranou žalovanej sa súd nestotožnil a v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4M Cdo/15/2009 publikované pod č. 57/2010, z ktorého právnej vety vyplýva, že „pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť (§ 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.). Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí a zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia“. Z odôvodnenia tohoto rozhodnutia vyplýva, že pre správnu interpretáciu ustanovenia § 6 ods. 1 prvá veta zákona č. 514/2003 Z. z., nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia, teda z doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť si výklad systematický a teleologický, pričom nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zмене) tvrdeného nezákonného rozhodnutia, ale splnenie tejto podmienky treba vykladať extenzívne a len takýto výklad možno považovať za ústavne komforný. Z odôvodnenia tohoto rozhodnutia tiež vyplýva, že nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Súd teda zastáva názor, že zastavenie trestného stíhania, ku ktorému došlo z dôvodu, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným (v tomto konkrétnom prípade, že spáchanie skutku žalobcovi nebolo preukázané) má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti začatia trestného stíhania je teda neskorší výsledok trestného konania.

1.7. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že osobu žalobcu trestné stíhanie ako aj výkon väzby ovplyvnili a poznačili, čo malo výrazný vplyv na jeho osobnosť, rodinný a sociálny život, na jeho pracovné uplatnenie. Žalobca počas väzby trpel odlúčením od rodiny, nebol oporou svojej družke pri narodení ich spoločného dieťaťa, nemohol sa zúčastniť pohrebu svojho otčima. Súd vzal do úvahy, že žalobca ťažko znášal väzbu, pociťoval beznádej a neistotu, aj po prepustení z väzby bol žalobca v

ťažkej psychickej situácii, pretože trestné stíhanie nebolo stále ukončené. Tlak z obvinenia pretrvával aj po prepustení z väzby, žalobca i jeho rodina žili v neistote, čo vzbudzovalo u žalobcu a jeho rodiny obavy z budúcnosti. Žalobcovi sa síce napokon podarilo podnikat', avšak to len prostredníctvom tretej osoby, keď sám ako osoba bez štátneho občianstva právo podnikat' na území Slovenskej republiky nerealizovať nemohol. Uvedené si vyžadovalo neustále spoliehanie sa na tretiu osobu, mnohé veci tak boli pre žalobcu komplikovanejšie ako v prípade, pokiaľ by mohol podnikat' sám. Väzbu a trestné stíhanie žalobcu zle znášala i jeho rodina, družka siahla po alkohole a ich vzťah sa nakoniec rozpadol. Žalobca zle znášal aj tlak okolia z toho, ako ho vnímajú ostatní. Tieto okolnosti mal súd preukázané listinným dôkazmi, predovšetkým lekáorskými správami, ako aj z výsluchu svedkov. Nebyť nezákonného začatia trestného stíhania voči žalobcovi a nezákonnej väzby žalobcu by tieto dôsledky u žalobcu neboli nastali. Každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, a to tým skôr, ak ide o obvinenie nepravdivé, ktoré je potvrdené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom súdu (Ústavný súd Českej republiky nález sp. zn. I. ÚS 554/04 z 31. marca 2005). Niet dôvodu dospieť k odlišnému záveru v prípade v tejto veci žalobcu, ktorý nebol spod obžaloby oslobodený, ale jeho trestné stíhanie bolo zastavené. S poukazom na takto zistené skutočnosti, ktoré mal súd preukázané predovšetkým z výsluchu samotného žalobcu, ale aj všetkých svedkov, ktorí v konaní v podstate zhodne potvrdili negatívny vplyv trestného stíhania a väzby na osobný, ako aj pracovný život a psychiku žalobcu, súd dospel k jednoznačnému záveru o dôvodnosti žaloby.

1.8. Kritériá na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle v súčasnosti platnej právnej úpravy určuje ust. § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v platnom a účinnom znení (ktorý sa stal súčasťou právneho poriadku 01. 01. 2009). Podľa dnes účinného znenia tohto ustanovenia sa výška nemajetkovej ujmy v peniazoch určuje s prihliadnutím na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje; závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo; závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. S účinnosťou od 01. 01. 2013 bolo zákonom č. 412/2012 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 514/2003 Z. z. doplnené ustanovenie § 17 ods. 4 limitujúce hornú hranicu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, podľa ktorého výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi v znení neskorších predpisov. Z dôvodovej správy k zákonu č. 412/2012 Z. z. vyplýva, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá škoda spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola primerane odčinená. Súdny však v konaniach o žalobách o náhradu škody mali nejednotný prístup, o čom svedčia aj protichodné súdne rozhodnutia a nepredvídateľné kritériá na určenie výšky nemajetkovej ujmy. Ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 zaviedlo vzájomnú závislosť medzi odškodnením osôb poškodených násilnými trestnými činmi priznávaným podľa osobitného predpisu na jednej strane a výškou nemajetkovej ujmy priznanej na základe zodpovednosti štátu za výkon verejnej moci na strane druhej. Výška nemajetkovej ujmy nemôže presiahnuť výšku odškodnenia obete násilného trestného činu. Zákonodarcu vychádzal zo skutočnosti, že v prípadoch obetí násilných trestných činov môže dôjsť aj k závažnému zásahu do zdravia či dokonca života, a preto považoval za neprimerané, aby odškodnenie za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nebolo vyššie ako odškodňovanie za trvalé následky na zdraví, či dokonca za život. V opačnom prípade by vznikal rozpor s poukazovaním na ľudský život ako najvyššiu hodnotu, od ktorej sa odvodzujú ostatné hodnoty. Aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva by priznaná finančná náhrada napr. v konaniach o ochranu osobnosti nemala byť neprimeraná iným finančným kompenzáciám, napríklad výške náhrady za utrpenie a bolesť (ktoré boli spôsobené napr. telesnými zraneniami - Karhuvaara a Iltalehti v. Fínsko). Podobne sa vyjadril aj Najvyšší súd SR, keď konštatoval, že priznávanie premrštených súm by mohlo viesť k bezdôvodnému obohacovaniu sa a dokonca by mohlo bagatelizovať niektoré ujmy na iných základných právach (rozsudok NS SR sp. zn. 4 Cdo 171/2005 zo dňa 27. 04. 2006). Po vykonaní dokazovania súd dospel k záveru, že žalobcovi prináleží náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške spolu 27 500,- eur. Titulom nezákonného trestného stíhania žalobcu súd žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 22 200,- eur. Za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy súd považoval náhradu vo výške 1 800,- eur za každý rok trestného stíhania vedeného voči osobe žalobcu. Uvedenú sumu považoval súd za dostatočnú, vzhľadom na intenzitu, rozsah, následky, ako aj dĺžku trvania neprimeraného zásahu na

osobnosť žalobcu. Pretože trestné stíhanie žalobcu trvalo 12 rokov a 4 mesiace súd žalobcovi priznal náhradu vo výške spolu 22 200,- eur (za 12 mesiacov ide o sumu 21 600,- eur + 600,- eur za ďalšie 4 mesiace trestného stíhania). Sumu vo výške 150 000,- eur, ktorej zaplata sa žalobca domáhal, súd považoval za neprimeranú a príliš vysokú. Týmto súd nechce bagatelizovať dôsledky trestného stíhania, ktoré sa nepochybne v osobnom i pracovnom živote žalobcu prejavili, čo súd už uviedol vyššie, súd mal však za to, že požadovaná výška tohto odškodnenia žalobcu by viedla k jeho neprimeranému obohateniu. Takúto výšku náhrady súd považoval za neadekvátu i vzhľadom na právnu prax a súdne rozhodnutia v obdobných prípadoch (rozsudok KS v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/433/2015 z 23. 08. 2016 - náhrada vo výške 1 000,- eur za každý rok trestného stíhania, rozsudok KS v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/63/2016 z 20. 10. 2016 - náhrada vo výške 800,- eur za každý rok trestného stíhania, rozhodnutie NS SR sp. zn. 1MCdo/6/2013 z 12. 11. 2015 odmietnuté dovolanie - KS priznal náhradu 33 193,92 eura, rozhodnutie NS SR sp. zn. 3MCdo/17/2014 z 19. 11. 2015 odmietnuté dovolanie - KS priznal náhradu 33 120,- eur, rozhodnutie NS SR sp. zn. 3MCdo/10/2013 z 23. 09. 2015 odmietnuté dovolanie - KS priznal náhradu 26 555,14 eur, rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/4/2018 z 27.2.2019 odmietnuté dovolanie - KS priznal náhradu 11 063,13 eura a ďalšie). Za nezákonnú väzbu žalobcu súd žalobcovi priznal sumu vo výške 5 000,- eur. Súd predovšetkým zohľadnil, že žalobca bol objektívne obratý o možnosť byť prítomný pri narodení jeho dieťaťa a pri jeho výchove a starostlivosti oň v počiatkoch jeho života. Žalobca ako každý iný rodič má právo byť pri narodení jeho dieťaťa a takisto počas prvých dní jeho života. Ide o významnú osobnú stratu, ktorá sa nedá ničím nahradiť a je možné ju len kompenzovať. Súd ďalej zohľadnil, že obmedzenie osobnej slobody znamenalo významný zásah do základného práva žalobcu garantovaného tak Ústavou SR, ako aj Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Obdobne rozhodoval aj Ústavný súd Slovenskej republiky, a to napr. v náleze sp. zn. I. ÚS 250/2014 z 24. 09. 2014, kedy odškodnil nemajetkovú ujmu za porušenie vnútroštátneho práva pri vzatí obvinených sťažovateľov do väzby a jej výkone od 14. 03. 2014 do 30. 05. 2014 sumou 1 000,- eur alebo v náleze sp. zn. II. ÚS 193/2014 z 30. 07. 2014, kedy odškodnil nemajetkovú ujmu za porušenie vnútroštátneho práva pri rozhodovaní o prepustení z výkonu väzby, kedy príslušná prokuratúra nekonala v zákonných lehotách a fakticky o približne 24 dní predĺžila trvanie väzby obvinenej osoby, a to sumou 1 000,- eur. Súd považoval za potrebné uviesť, že výška žalobcom požadovaných náhrad (150 000,- eur za nezákonné trestné stíhanie žalobcu a 50 000,- eur za nezákonnú väzbu žalobcu) celkom zjavne nezodpovedá požiadavke primeranosti a je podľa názoru súdu neodôvodnene premrštená. V zmysle § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v platnom a účinnom znení nemôže byť v čase rozhodnutia súdu priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške presahujúcej sumu päťdesiatnásobku minimálnej mzdy. Vychádzajúc z nariadenia vlády č. 324/2019 Z. z., ktorým sa ustanovila suma minimálnej mzdy na rok 2020 vo výške 580,- eur, je tento limit stanovený sumou vo výške 29 000,- eur. Uvedené ustanovenie, ktoré upravuje tzv. limit náhrady nemajetkovej ujmy, je účinné od 01. 01. 2013. V danom prípade bolo nezákonné rozhodnutie vydané pred účinnosťou tohto ustanovenia. Aj keď súd pripúšťa opodstatnenosť v právnej teórii uvádzaného možného výkladu, že toto ustanovenie by sa nemalo použiť v prípade, ak bolo nezákonné rozhodnutie vydané pred účinnosťou novely, ktorou bol zavedený tento limit (napr. z dôvodu popretia princípu úplného odškodnenia, porušenia zákazu retroaktivity a pod.), súd je však toho názoru, že vzhľadom k neexistencii prechodných ustanovení k novele zákonom č. 412/2012 Z. z. nie je možné postupovať inak, ak má byť zachovaná zásada, že súdy zákony aplikujú a nie ich tvoria. Ak by zákonodarcia mienil upraviť túto otázku inak, uviedol by to v uvedenej novele. Naopak v dôvodovej správe k zákonu č. 412/2012 Z. z. je uvedené, že „zavedením novej úpravy sa stáva pôvodná právna úprava bezpredmetnou, a preto nie je potrebné, aby bola naďalej súčasťou zákona“. Z uvedeného je zrejmy úmysel zákonodarcu aplikovať tento limit na všetky prípady (s ohľadom na čas jej vzniku) zodpovednosti za škodu. Takisto podľa názoru súdu nejde prijatou novelou o odňatie už existujúceho práva, pretože právo na náhradu nemajetkovej ujmy nebolo poškodenému odňaté. Nie je možné zamieňať právo na náhradu nemajetkovej ujmy s právom na konkrétne peňažné plnenie, ktoré vzniká až rozhodnutím súdu o výške náhrady nemajetkovej ujmy. Táto konkrétna náhrada nie je v čase rozhodnutia súdu daná, ešte neexistuje, vzniká až právoplatnosťou rozhodnutia súdu o jej priznaní, teda aj o jej výške, na základe úvahy súdu. V tomto prípade súd náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi priznal zohľadniac všetky vyššie popísané negatívne dôsledky tak trestného stíhania ako aj väzby na osobe žalobcu a dospel k sume náhrady vo výške 27 500,- eur, ktorú sumu žalobcovi priznal. Priznaná suma náhrady nemajetkovej ujmy nepresahuje ani zákonný limit stanovený v ust. § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v platnom a účinnom znení.

1.9. Pokiaľ ide o náhradu sumy vo výške 1 303,50 eura, ktorú si žalobca uplatnil ako náhradu majetkovej škody, v tejto časti súd považoval žalobu za dôvodnú v celom rozsahu. Z vykonaného dokazovania mal

súd preukázané, že žalobca bol zo štátneho zväzku Slovenskej republiky prepustený na vlastnú žiadosť v októbri 2001 a dobrovoľne sa tak stal osobou bez štátnej príslušnosti. Prepustenie zo štátneho zväzku Slovenskej republiky žalobca odôvodnil tým, že občianstvo odovzdal, pretože mal prisľub nadobudnutia nemeckého občianstva, čo bez odovzdania slovenského občianstva nebolo možné. Žalobca napokon nemecké občianstvo nezískal, preto žiadal o vrátenie občianstva slovenského. Vrátenie slovenského občianstva nebolo žalobcovi umožnené práve z dôvodu prebiehajúceho trestného stíhania. Súd mal z jednotlivých listinných dôkazov preukázané, že práve prebiehajúce trestné stíhanie bolo pre žalobcu jedinou prekážkou pre znovuzískanie štátneho občianstva Slovenskej republiky. O uvedenom svedčí i skutočnosť, že žalobcovi bolo štátne občianstvo Slovenskej republiky opäť udelené po zastavení trestného stíhania. Žalobca, pokiaľ chcel legálne na území Slovenskej republiky ako osoba bez štátnej príslušnosti zotrvať, nemal inú možnosť ako žiadať o tolerovaný pobyt a v súvislosti s uvedeným mu vznikli i náklady. Na úhradu správnych poplatkov v súvislosti so žiadosťami o udelenie, predĺženie tolerovaného pobytu, žiadosťou o udelenie trvalého pobytu, vystavením cudzineckého pasu, predĺženie cudzineckého pasu od roku 2008 žalobca uhradil na Oddelení cudzineckej polície PZ v Nitre sumu vo výške 1 135,- eur (vyplýva z potvrdenia MV SR na č. I. 306 spisu). Vynaloženie týchto nákladov žalobcom súd považoval za dôvodné a preukázané, keď v konaní nebolo sporné, že hlavným a jediným dôvodom pre neudelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky žalobcovi bolo trestné stíhanie, nebyť ktorého by žalobca toto občianstvo získal a uvedené náklady za správne poplatky by nemusel vynakladať. S poukazom na vyššie uvádzané skutočnosti súd vyhodnotil žalobu ako podanú dôvodne a žalobcovi priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 27 200,- eur a ďalej mu priznal nárok na náhradu skutočnej škody v sume 1 303,50 eura, čo spolu predstavuje sumu 28 503,50 eura.

1.10. Žalobca sa voči žalovanému domáhal tiež nároku na zaplatenie úrokov z omeškania, ktoré žiadal priznať v sadzbe vo výške 5% ročne zo sumy požadovanej náhrady, počnúc dňom 23. 08. 2018 do zaplatenia, teda dňom nasledujúcim po doručení žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody žalovanej. Pri posudzovaní nároku žalobcu na úroky z omeškania súd vychádzal z ust. § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008, ktorý osobitnú úpravu omeškania príslušného orgánu s úhradou nárokov na náhradu škody neupravoval, ako aj z ustanovenia § 563 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Nárok na zaplatenie úrokov z omeškania súd posúdil ako čiastočne dôvodný. Nárok na úroky z omeškania nemohol byť žalobcovi priznaný v súlade s petitom žalobného návrhu, počnúc dňom nasledujúcim po doručení žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody žalovanej (dňom 23. 08. 2018), keď zo samotnej žiadosti vyplýva, že žalobca žalovanú žiadal o úhradu náhrady škody v sume 201 303,50 eura v lehote do šiestich mesiacov. Dňom 23. 08. 2018 sa tak žalovaná ešte do omeškania s úhradou náhrady škody dostať nemohla. Súd žalobcovi nárok na zaplatenie úrokov z omeškania priznal dňom nasledujúcim po márnom uplynutí lehoty na plnenie určenej žalobcom v žiadosti o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody, teda počnúc dňom 23. 02. 2019. Žalobca si nárok na zaplatenie úrokov z omeškania vyčíslil v zákonom stanovenej sadzbe s poukazom na ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. Vzhľadom na uvedené, súd žalobcovi nárok na zaplatenie úrokov z omeškania priznal zo sumy priznanej náhrady škody vo výške 28 503,50 eura v sadzbe vo výške 5% ročne, počnúc dňom 23. 02. 2019 do zaplatenia a vo zvyšnej časti nárok žalobcu na ďalšie úroky z omeškania zamietol. Podľa ustanovenia § 232 ods. 3 CSP lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu. Vzhľadom k tomu, že žalovaná je štátnym orgánom napojeným na štátnu pokladnicu, mal súd za to, že je dôvodné poskytnúť žalovanej primerane dlhšiu lehotu na plnenie a túto súd určil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 CSP a uviedol, že zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do práva žalobcu bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca (rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 13. 12. 2017 sp. zn. 10Co/191/2017, nález Ústavného súdu SR z 15. 04. 2020 sp. zn. II. ÚS 399/2019). V tomto prípade možno považovať žalobcu za procesne úspešného v konaní, pretože mu bola priznaná náhrada skutočnej škody v rozsahu ním požadovanom a v časti náhrady

nemajetkovej ujmy vo výške na základe voľnej úvahy súdu. Vzhľadom na uvedené, súd priznal žalobcovi právo na plnú náhradu trov celého konania, avšak iba z prisúdenej sumy.

2. Proti tomuto rozsudku proti výroku II. podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, odôvodniac ho tým, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci CSP. Uviedol, že súd prvej inštancie správne ako prejudiciálnu otázku vyhodnotil to, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu na základe nezákonného trestného stíhania a na základe nezákonnej väzby došlo - teda ide o dva separátne právne tituly. Súd správne analyzoval všetky skutkové okolnosti a základ práva správne právne označil a vyhodnotil. Žalobca v rámci tohto odvolania napáda výlučne výšku náhrady za nemajetkovú ujmu spôsobenú vyššie uvedenými dvoma zásahmi. Žalobca si uvedomuje výšku nárokov, ktoré si žalobou uplatnil a od počiatku mu bolo zrejmé, že súd sa s ním, čo do výšky náhrady nemajetkovej ujmy zrejme v plnej výške nestotožní, avšak ako človek, ktorý si prežil mimoriadne strasti v dôsledku nezákonne vedeného trestného stíhania a nezákonnej väzby náhradu uplatnil tak, ako to vnútorne cítil. Dokonca aj v prípade, ak by súd žalobe v celom rozsahu vyhovel, by to žalobcovi pôvodne vedený kľudný rodinný a pracovný život nevrátilo, ale čiastočne by to sanelo utrpené ujmy v tom, smere, že by si mohol za peniaze život urobiť krajším a snažiť sa zabudnúť na to, čo prežil. V zmysle bodu 67. odôvodnenia rozsudku súd stanovil náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za trestné stíhanie vo výške 22 200,- eur. Súd túto úvahu odôvodnil aj súdnou praxou, pričom poukázal na rozhodnutia krajských súdov, ako aj Najvyššieho súdu SR. Poukázal na to, že situácia žalobcu bola odlišná a pre neho oveľa ťažšia z dôvodu, že sa stal dlhé obdobie apolitom vo vlastnej krajine, s udeleným tolerovaným pobytom cudzinca, kedy mu bolo iba z dôvodu prebiehajúceho trestného stíhania neudelené štátne občianstvo Slovenskej republiky. Nemá vedomosť o tom, že by takáto situácia nastala v niektorom zo súdom uvádzaných rozhodnutí. Samozrejme každé nezákonne vedené trestné stíhanie osoby má na ňu negatívne následky, avšak práve súd má svoj záver o výške náhrady individualizovať. Už v žalobe samej sme uvádzali celý rad ťažkostí a obmedzení, ktoré trestné stíhanie a z toho dôvodu neudelené štátne občianstvo SR žalobcovi spôsobovali a to vyše jednu dekádu. Poukázal aj na správy a vyjadrenia Verejného ochrancu práv, ktorý poukazoval na významné zásahy do Ústavou SR garantovaných práv žalobcu. Žalobcovi bolo viac ako 12 rokov znemožnené uplatňovať si jeho základné práva (napr. právo voliť a byť volený do verejných funkcií a množstvo hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, napr. právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť na území Slovenskej republiky, právo na primerané zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu a pod.) a v plnom rozsahu požívať slobody (napr. slobodu pohybu a pobytu). Žalobcov život tak bol značne obmedzený, nakoľko si nemohol vybaviť žiadne osobné veci potrebné na bežné fungovanie v spoločnosti, čím sa neprimerane zasahovalo do sféry jeho základných práv a slobôd, ktorých nemožnosť využiť ich sa neprimerane odzrkadlilo v reálnom živote počas takej dlhej doby trvania trestného stíhania. Z dôvodu trestného stíhania voči žalobcovi tak musel mať viac ako 12 rokov postavenie osoby bez štátnej príslušnosti a vzhľadom na tento začarovaný kruh sa žalobca ocitol v mimoriadne ťažkej životnej situácii. Konkrétne obmedzenia svojich práv a slobôd žalobca pociťoval aj v tom, že ako osoba bez štátnej príslušnosti, iba s tolerovaným pobytom na území Slovenskej republiky, nemal možnosť vôbec podnikat', založiť si účet v banke ani uzavrieť zmluvu o spotrebiteľskom úvere alebo zmluvu o pôžičke. Cestovať žalobca mohol iba v rámci územia Slovenskej republiky, čo vylučovalo možnosť navštíviť jeho rodinných príslušníkov v Českej republike. Nemohol tak riskovať opustiť Slovenskú republiku, keďže návrat do vlasti by mu v jeho postavení mohol byť znemožnený, nakoľko cudzinecký pas umožňuje opustiť SR, ale negarantuje právo umožnenia vrátiť sa na územie SR. Nájsť si trvalé zamestnanie bolo pre žalobcu znemožnené aj z toho dôvodu, že tolerovaný pobyt je vždy iba dočasný a je potrebné ho predlžovať, pričom žiadny zamestnávateľ nechce takéhoto rizikového zamestnanca. Počas vedenia trestného konania sa žalobca nemohol ani zúčastňovať na správe vecí verejných a nemohol mať ani povinné verejné zdravotné poistenie, čo mu počas viac ako 12 rokov spôsobovalo nemalé problémy, ktoré si obyčajný občan nevie ani predstaviť. Pritom podotýkam, že síce žalobca mal právne postavenie cudzinca, avšak v tom čase bol bývalým štátnym príslušníkom Slovenskej republiky, mal a má k Slovenskej republike blízky vzťah a aj napriek tomu mu bolo, v dôsledku nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia, znemožnené žiť plnohodnotný život ako nevinného občana tejto krajiny. Všetko uvedené za taký dlhý čas sa negatívne podpísalo na jeho fyzickom, ako aj psychickom zdravotnom stave, pričom takýto pocit zraniteľnosti a bezmocnosti vo vlastnej krajine, žalobca nepraje nikomu. Takáto situácia nenastala u žiadneho zo žalobcov, na rozsudky ktorých súd v bode 67. rozsudku odkazuje a preto má za to, že je na mieste rozhodnúť o vyššej náhrade v porovnaní s rozhodnutiami na ktoré poukazuje súd. Individualizáciu rozsudku teda

považujeme za nedostatočnú. Súd podľa jeho názoru nesprávne právne posúdil vec, ak akceptoval zákonné obmedzenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Citované ustanovenie zákona, ktorým bola zavedená horná hranica pre náhradu nemajetkovej ujmy, nadobudlo účinnosť 01. 01. 2013. Aplikovanie tohto ustanovenia na prípady, keď uznesenie o vznesení obvinenia, resp. uznesenie o vzatí do väzby, boli vydané pred týmto dátumom, by znamenalo pripustiť, že hoci už v čase pred nadobudnutím účinnosti tejto novely žalobcovi vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej (v zásade neobmedzenej) výške, avšak toto právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený § 17 ods. 4 zákona, zaniklo dňom účinnosti novely. Takýto prístup podľa nášho názoru popiera nielen princíp úplného odškodnenia, ale spôsobuje aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásahom do legitímnej nádeje poškodeného konaní orgánov verejnej moci v trestnom konaní na satisfakciu, pričom tu možno vidieť porušenie zákazu retroaktivity. Má za to, že takáto právna úprava neprímeraným spôsobom zasahuje do už žalobcových, skôr nadobudnutých práv, keďže právo na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, resp. vzatia do väzby, pričom by sa nemalo prihliadať na to, že tento nárok sa stal žalovateľným až po právoplatnom zastavení trestného stíhania. Teda z dôvodu, že v čase vydania uznesenia o vznesení obvinenia, ako aj uznesenia o vzatí do väzby zákon neobsahoval žiadne ustanovenia o maximálnej výške náhrady nemajetkovej ujmy, je toho názoru, že v prípade žalobcu, a to aj vzhľadom na špecifické okolnosti výrazného zásahu do jeho práv spôsobeného neúmerne dlhým trestným stíhaním, by mu nemalo byť na ujmu to, že nie jeho vinou, ale iba neprímeranou dĺžkou tohto konania spôsobeného výlučne orgánmi verejnej moci, je žalobca oprávnený si uplatňovať náhradu nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie a rozhodnutie o väzbe až po účinnosti ustanovenia zákona, ktoré ju bez akejkoľvek relevantnej argumentácie limituje. Právnu argumentáciu o aplikácii zákona č. 514/2003 Z. z., v znení účinnom do 01. 01. 2013 analogicky odvodzuje aj všeobecne od aplikovateľnosti zákona č. 514/2003 Z. z., kde je podľa § 27 zákona pre uplatnenie tohto zákona alebo zákona č. 58/1969 Zb. rozhodujúcim kritériom čas, kedy bolo nezákonné rozhodnutie vydané. Poukázal na názor, prezentovaný v Justičnej revue, 66, 2014, č. 10, s. 1169-1196 prezentovaného v KERECMAN, P.: Náhrada nemajetkovej ujmy, spôsobenej trestným stíhaním, ktoré skončilo inak než právoplatným odsúdením, s ktorým sa stotožňuje. S jeho právnym názorom sa stotožnil aj Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 4Cdo 98/2010, v ktorom sa zaoberal zákazom retroaktivity právnych noriem. Uvedenú právnu argumentáciu odôvodnil aj o rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR, keď podlá uznesenia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7 Cdo 262/2015: Právo poškodeného na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočnými prietahmi v konaní, bez ohľadu na to, že žalovateľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok (napr. oslobodenie obžalovaného). Preto aplikovať ustanovenie § 17 v zmysle tejto novely (zákon č. 412/2012 Z. z.) na prípady, keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred 1. januárom 2013, by znamenalo pripustiť, že hoci v čase pred nadobudnutím účinnosti novely vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou (zákon č. 412/2012 Z. z.) zaniklo dňom jej účinnosti. Takýto prístup by popieral nielen princíp úplného odškodnenia, ale spôsoboval by aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu a bol by aj porušením zákazu retroaktivity. Je preto potrebné uviesť, že krajský súd svojím rozhodnutím (bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia prečo) popiera navrhovateľovi princíp úplného odškodnenia na satisfakciu, neprípustne odňal navrhovateľovi už existujúce právo a tým porušil aj zákaz retroaktivity. Vzhľadom na uvedené, má teda za to, že suma 22 200,- eur titulom nezákonne vedeného trestného stíhania proti žalobcovi je nedostatočná a nezohľadňuje v celom rozsahu útrapy, ktoré žalobca v dôsledku trestného stíhania prežil. K náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu uviedol, že súd prvej inštancie v bode 68. rozsudku uviedol, že titulom nezákonnej väzby priznal žalobcovi sumu 5 000,-eur. Túto sumu považuje žalobca za neprímerane nízku. Žalobca v dokazovaní preukázal, aké následky mala nezákonná väzba na neho psychiku, zdravie, ako aj osobný život. Preukázal, že sa mu v dôsledku podmienok vo väzbe zhoršila imunita, že sa mu počas väzby narodilo dieťa, že sa mu aj v dôsledku odlúčenia od partnerky následne rozpadol vzťah. Je nesporné, že žalobca bol nezákonne vo väzbe po dobu 517 dní. Súd pri určení náhrady titulom nezákonnej väzby odkázal na konkrétnu rozhodovacia prax Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 193/2014, avšak bez jej aplikácie na tento prípad. V uvedenom prípade ústavný súd priznal náhradu 1 000,-eur pri nezákonnej väzbe v trvaní 24 dní. V uvedenom prípade teda ÚS SR priznal za 1 deň nezákonnej väzby sumu 41,66 eura. Poukázal na rozhodnutie I. ÚS 702/2016, kde ÚS SR za zákonne konformné označil náhradu 1 000,-eur za 28 dní väzby. V prejednávanvej veci však bolo za 517 dní nezákonnej väzby žalobcu priznané ako náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch suma 5 000,-eur, čo predstavuje 9,67 eura za 1 deň nezákonnej väzby. Takáto náhrada je z pohľadu žalobcu neprímerane nízka. Súdu v priebehu konania predložili uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. 08. 2019 sp. zn. 4Cdo 125/2019, v ktorom sa

dovolací súd vyjadroval práve k optike, akou súdy častokrát pozerajú a rozhodujú v obdobných sporoch, a ktorú dovolací súd označil za nezákonnú. V právnom štáte, ktorým Slovenská republika podľa čl. 1 ods. 1 ústavy je, nemožno akceptovať taký postup súdu, ktorý odmietne náhradu škody priznať z dôvodu neunesenia dôkazného bremena ohľadne jej výšky poškodeným, lebo potom vlastný stav dôkaznej núdze má rovnaké príčiny ako samotné nezákonné rozhodnutie. Za nesplniteľné dôkazné bremeno v takej situácii najvyšší súd označuje požiadavky odvolacieho súdu na preskúmanie finančného ocenenia nehmotnej ujmy žalobcu, najmä v oblasti osobných, rodinných, pracovných, sociálnych vzťahov či psychického stavu, pretože nemajetková ujma sa nepreukazuje (4 Cdo 34/2018). Nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Ide o stav mysle poškodenej osoby, ktorý sa preukazuje empaticky, pravda za predpokladu, že sa sudca bude vedieť aspoň elementárne vcítiť do pozície trestne stíhaného človeka; a to sa sudcom odvolacieho súdu v tomto konaní, žiaľ, nepodarilo, lebo aj oni postavili žalobcu do úlohy samotného objektu, kedy sa stáva iba prostriedkom v rukách štátnej moci (orgánov činných v trestnom konaní), ktorý je potom zameniteľný aj so skutočným zločincem, a tak sa musí podrobovať excesívnym úkonom orgánov činných v trestnom konaní, hoci vo výsledku bol nevinný, čiže aj uznesenie o vznesení obvinenia nemalo byť vôbec vydané. Takéto bezprávie voči ľudskej dôstojnosti musí byť v právnom štáte odškodniteľné. Pri odškodňovaní nemajetkovej ujmy za nezákonné trestné stíhanie každej fyzickej osoby sudcom nesvedčí bagatelizovanie závažnosti ujmy priznávaním neprimerane nízkych, resp. žiadnych náhrad; také rozhodovanie treba považovať za obchádzanie zákona i jeho účelu a pôsobí mnohokrát veľmi cynicky, bez citu pre elementárnu spravodlivosť alebo absencie postupu podľa pravidla, podľa ktorého „nerob druhému to, čo nechceš, aby robili tebe“. Za situácie, kedy žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím, pričom však preukáže a odôvodní, že mu taká škoda vznikla, nemôže odvolací súd rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec priznaná alebo že medzi protiprávnym konaním žalovaného a vzniknutou škodou nie je príčinná súvislosť. V takejto situácii má určiť výšku vzniknutej škody podľa spravodlivého uváženia a jednotlivých okolností prípadu. Poukázal aj na rozhodovaciu činnosť súdov Českej republiky, kde občianskoprávne a obchodné kolégium Najvyššieho súdu Českej republiky schválilo na uverejnenie v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk na svojom zasadnutí dňa 08. februára 2012 rozsudok zo dňa 11. januára 2012 sp. zn. 30 Cdo 2357/ 2010, ktorým v záujme jednotného rozhodovania súdov Českej republiky naznačil výkladové pravidlá v otázke odškodňovania nemajetkovej ujmy za výkon väzby, ktorá so zreteľom na výsledok trestného konania zakladá nárok na odškodnenie. Vychádzal z toho, že súdy v Českej republike nie sú vo výške odškodnenia viazané žiadnymi pravidlami a ani pevnými čiastkami a že je len na úvahe súdu, aby v každom jednotlivom prípade pri posúdení jeho individuálnych skutkových okolností určil adekvátnu výšku odškodnenia takto vzniknutej nemajetkovej ujmy. Čo sa týka relevantných kritérií, vychádzal z rozhodovania Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, ktorý prihliada k povahe trestnej veci, k celkovej dĺžke obmedzenia osobnej slobody a k následkom v osobnej sfére poškodenej osoby. Ohľadom kritéria celkovej dĺžky obmedzenia osobnej slobody (trvania väzby) vychádzal Najvyšší súd z toho, že časové okolnosti väzby sú objektívne vyjadriteľným kritériom pre posúdenie celkovej výšky odškodnenia. Pre účely odôvodnenia výšky poskytnutého odškodnenia je zjavné vhodné, podobne ako vo väčšine európskych štátov, vychádzať zo sadzby stanovenej za jeden deň výkonu väzby. Judikatúra Európskeho súdu však neposkytuje žiadne pevné vodítko a ani referenčný rámec, čo do výšky peňažného odškodnenia. Najvyšší súd preto, vychádzajúc z úrovne odškodnenia jednotlivých európskych štátov, ako aj zo životnej úrovne v Českej republike, vyjadril, že adekvátnym odškodnením je čiastka vo rozmedzí od 500,- Kč až do 1500,- Kč (20,- eur až 60,- eur) za jeden deň trvania väzby, pričom v tomto rámci súd premietne iné okolnosti svojho posudzovania. K tomuto rozmedziu je však treba pristupovať len ako k orientačnému s tým, že podlieha len úvahe súdu v konkrétnom prípade, k akej čiastke dospeje. Najvyšší súd ju na tomto mieste uviedol len z dôvodov zabránenia extrémnemu poskytovaniu úplne zjavne neodôvodnene neprimerane nízkych, či naopak, úplne zjavne neprimerane vysokých odškodnení. Vzhľadom na tieto argumenty, je presvedčený, že priemer medzi vyššie uvedenou českou sadzbou v intervale 20-60,- eur za jeden deň nezákonnej väzby a slovenskou rozhodovacou praxou, by tvorila práve sadzba 40-50,-eur za jeden deň ako medián medzi tým, ako rozhodol Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 193/2014, na ktoré súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku odkázal a českou právnou úpravou. Poukázal tiež na infláciu a znehodnocovanie meny v porovnaní s rokom 2012, kedy o uvedenom rozhodovali české súdne authority a kedy stanovili interval 20-60,-eur. K existencii dvoch titulov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch uviedol, že hoci je presvedčený o zákaze retroaktivity, a teda o nedôvodnosti zákonného obmedzenia na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch titulom § 17 ods. 4 zákona, dovoľuje si prezentovať stanovisko, že dokonca aj ak by existovali zákonné limity 29 000,-eur, žalobca si uplatnil žalobou tri na sebe

nezávislé nároky: nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch titulom trestného stíhania, nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch titulom nezákonnej väzby a nárok na náhradu škody. Teda, aj keby súd priznal titulom nezákonnej väzby sumu 50,-eur za deň, spolu 25 850,-eur, nedošlo by k prekročeniu limitu 29 000,-eur. Ďalší nárok - titulom nezákonného trestného stíhania je pritom samostatným právom a z ničoho nevyplýva obmedzenie, že limit podľa § 17 ods. 4 zákona by mal platiť ako súhrn viacerých nárokov podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Je teda toho právneho názoru, že dokonca i v prípade aplikácie zákonného limitu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch), súdy môžu priznávať sumu 29 000,-eur za každý separátne nárok samostatne. K publikovanej rozhodovacej praxi súdov uviedol, že žalobcovia sú známe rozhodnutia súdov, vo veciach náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za nezákonné trestné stíhanie a nezákonnú väzbu, ktoré sa používajú aj pri prednáškach Justičnej akadémie, avšak má za to, že u žalobcu v porovnaní s tam uvedenými prípadmi došlo práve na základe vyššie opísaného skutkového stavu k citeľnejším zásahom do osobnostných práv (práve aj v dôsledku toho že bol vyše 10 rokov apolitom). Z rovnakého zoznamu, ktorý ako prílohu predkladáme, však vyplýva, že u osôb, ktoré boli vo väzbe kratší čas, ktorých trestné stíhanie trvalo kratší čas a ktoré počas trestného stíhania neboli cudzincami vo vlastnej krajine, bola stanovená vyššia náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Poukázal na rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo 821/2015, kde bola len v dôsledku trestného stíhania stanovená náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 77 000,- eur, NS SR sp. zn. 1Cdo 133/2018, kde bola len v dôsledku trestného stíhania stanovená náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 75 000,-eur, NS SR sp. zn. 2MCdo 2/2017, kde bola v dôsledku nezákonného zadržania a obmedzenia osobnej slobody stanovená náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 50 000,-eur. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd v zamietajúcej časti odvolaním napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovie, teda žalobcovi prizná žalobou uplatnený nárok v plnom rozsahu. Žiadal priznať náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

3. V zákonnej lehote podal žalobca aj doplnenie k odvolaniu vo vzťahu k výroku II. rozsudku, v ktorom namietal v bode 62. - 65. odôvodnenia rozsudku nesprávne právne posúdenie veci. Týmto podaním doplnil argumentáciu vo vzťahu k judikatúre ESLP, ktorá bola použitá v bode 63. odôvodnenia rozsudku. Poukázal na to, že judikatúra ESLP je kazuistická a nereaguje na konkrétne právne úpravy v tom ktorom členskom štáte. V Slovenskej republike pritom nie je žiadnym spôsobom obmedzený rozsah odškodnenia, ktorý môže byť priznaný obeti trestného činu - poškodenému vo vzťahu k páchatelovi trestného činu. Trestný poriadok také ustanovenie nepozná a ani neodkazuje na žiadny osobitný zákon. Ako príklad uviedol medializovaný prípad pošk. Kuciak a spol., kde každému z rodičov nebohého súd proti obžalovanému priznal náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch po 70 000,-eur. Na Slovensku teda neplatí obmedzenie náhrady výšky škody, teda aj náhrady nemajetkovej ujmy, vznikutej pri trestnom čine, teda v rámci vzťahu páchatel-obet' (obžalovaný-poškodený). Zákonodarca však zaviedol obmedzenie výšky platby pre obeť trestného činu podľa zákona č. 215/2006 Z. z. v zmysle § 6 a nasl. Tu však nejde o odškodnenie, nakoľko Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré platbu poskytuje nie je škodcom. Preto tvrdíme, že v rámci sumy poskytovanej podľa zákona č. 215/2006 Z. z. ide o druh sociálnej dávky, ako pomoci obetiam trestných činov, ktorá však nemôže byť neobmedzená, nakoľko štát na trestnom čine neparticipoval a ide o prostriedky štátneho rozpočtu. Keďže teda v podmienkach SR neexistuje obmedzenie na odškodnenie obetí trestných činov - poškodených, nedošlo by teda ani k porušeniu judikatúry ESLP v prípade, ak bude žalobcovi poskytnutá náhrada vyššia než je tá podľa zákona č. 215/2006 Z. z.

4. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedla, že žalovaná považuje odvolanie žalobcu za nedôvodné. Žalobcovi bolo obvinenie vznesené dňa 11. 10. 2005, pričom štátneho občianstva Slovenskej republiky sa dobrovoľne vzdal ešte v roku 2001 a to s cieľom nadobudnúť štátne občianstvo iného štátu (Nemeckej spolkovej republiky), čo sa mu nepodarilo. Za následné nezískanie štátneho občianstva Slovenskej republiky žalovaná z dôvodu jej trestného stíhania žalobcu nenesie zodpovednosť, napriek tomu, že ide o jeden a ten istý subjekt - štát. Pokiaľ žalobca v odvolaní v súvislosti s neudelením štátneho občianstva Slovenskej republiky poukazuje na správy a vyjadrenia verejného ochrancu práv, k tomu uvádzame, že okrem toho, že ombudsman sa nestotožnil s právnou úpravou nadobúdania štátneho občianstva, nekonštatoval porušenie žalobcových základných práv a slobôd obsiahnutých v Ústave SR. Skonštatoval, že právna úprava vyplývajúca z ustanovenia § 8a ods. 4 Zákona o štátnom občianstve umožňuje vznik situácie, v ktorej sa žalobca ako osoba bez štátnej príslušnosti nachádzal, neposkytuje dostatočnú ochranu, a preto je potrebné ju zmeniť. Žalovaná v posudzovanom prípade nenesie zodpovednosť za stav, v ktorom žalobcovi nebolo udelené štátne občianstvo SR. Súd prvej inštancie správne vec právne posúdil, keď nemajetkovú ujmu žalobcovi

nepriznal vo vyššej sume, ako je limitovaná ustanovením § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. Žalobcovi priznaná suma 22 200,- eur priznaná titulom nezákonného rozhodnutia je s prihliadnutím na kritéria uvedené v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. dostatočná. Tak isto suma 5 000,- eur priznaná žalobcovi titulom nezákonnej väzby je vzhľadom na ekonomické možnosti Slovenskej republiky primeraná, i keď žalobcovi sa môže javiť nízka. Žalovaná nedala príčinu a nenesie zodpovednosť za všetky žalobcove životné problémy. Tak osobné, ako aj zdravotné ťažkosti žalobcom uvádzané v konaní pred súdom prvej inštancie nevznikli v súvislosti s jeho trestným stíhaním a výkonom väzby. Žalovaná takisto nenesie zodpovednosť napr. za životosprávu žalobcovej družky, s ktorou sa síce rozišiel a pritom na ňu previedol svoju nehnuteľnosť, ktorú mal v Z.. Žalovaná tiež nie je zodpovedná ani za kvalitu podmienok výkonu väzby. V prípade žalobcu išlo o bežného občana Slovenskej republiky, a teda nejde o nejakú známu osobu v rámci celospoločenského života alebo osobu s významným vplyvom na dianie v športovom, kultúrnom či vedeckom živote, prípadne vysokého štátneho funkcionára. Okresný súd s povinným prihliadnutím na kritériá uvedené v ustanoveniach § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., pri zohľadnení dĺžky trestného konania a dĺžky výkonu väzby, určil výšku nemajetkovej ujmy v takej sume, ktorá je primeraná okolnostiam a špecifikám daného prípadu. Súd prvej inštancie dostatočne odôvodnil, prečo priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy práve v prisúdenej výške. Poukázala na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR, ako aj ESLP o výške priznanej škody (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 24. 07. 2018 sp. zn. 3Cdo 19/2018 (zverejnený v časopise Zo súdnej praxe rok 2019) a na uznesenie Najvyššieho súdu SR z 17. 10. 2018 sp. zn. 7Cdo 100/2017. Najvyšší súd v predmetných uzneseniach vyjadril názor, že aj pri rozhodnutiach vydaných pred účinnosťou novely platnej od 01. 01. 2013 vo vzťahu k priznanej nemajetkovej ujme je potrebné prihliadať na vnútroštátne hmotnoprávne predpisy, v ktorých je upravené odškodňovanie ako aj na judikatúru ESLP, tak aby nemajetková ujma nebola priznávaná v neprimeranej výške, nevytvárala priestor na obohacovanie sa a nebagatelizovala ujmy spôsobené obetiam násilných trestných činov na živote a zdraví voči ujme na cti alebo dobrej povesti osoby. Ďalej poukázal a právne rozobral svoje staršie rozhodnutia, ktoré považuje za ustálenú judikatúru, ako aj rozhodnutia ESLP (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo, Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo, Winkler v. Spojené kráľovstvo), ktoré sa uvedenou problematikou už zaoberali. Akákoľvek suma vyššia ako suma nemajetkovej ujmy priznaná okresným súdom by znamenala neprimerané a ničím neodôvodnené obohatenie na strane žalobcu. Odvolaním napadnutým výrokom čiastočne prisúdil okresný súd žalobcovi aj úrok z omeškania a to od 23. 02. 2019 do zaplatenia. Čiastočné priznanie tohto nároku okresný súd právne odôvodnil ustanoveniami § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2008 a § 563 Občianskeho zákonníka. Súd žalobcovi nárok na zaplatenie úrokov z omeškania priznal dňom nasledujúcim po márnom uplynutí lehoty na plnenie určenej žalobcom v žiadosti o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody, teda počnúc dňom 23. 02. 2019. Vo zvyšnej časti nárok žalobcu na ďalšie úroky z omeškania zamietol. Žalovaná je názoru, že súd úrok z omeškania priznal žalobcovi v rozpore so zákonom a zároveň v nesúlade s doterajšou ustálenou rozhodovacou praxou súdov. Žalovaná namieta deň, od ktorého bol súdom úrok z omeškania žalobcovi priznaný. Okresný súd na obdobie priznania úrokov z omeškania aplikoval nesprávne právne normy. Aj pri prípadnej aplikácii ustanovenia § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. je potrebné rozlíšiť medzi majetkovou škodou a nemajetkovou ujmu. Napr. ustanovenie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. sa aplikuje na nárok na náhradu škody, ktorý v čase predbežného prerokovania nároku existuje a je ho možné vyčísliť na základe konkrétnych podkladov (napr. faktúra za trovy obhajoby, znalecký posudok na určenie výšky ušlého zisku, atď.). Teda ide (môže ísť) o reálnu škodu, ktorú si uplatňuje poškodený v rámci predbežného prerokovania nároku na náhradu škody, ktorá mu vznikla v súvislosti s nezákonným rozhodnutím alebo postupom štátneho orgánu. V takomto prípade je príslušný orgán, ako dlžník v čase uplatneného nároku oboznámený so škodou, ktorá poškodenému vznikla, môže na základe priložených podkladov vyhodnotiť jej opodstatnenosť a v prípade zistenia splnenia zákonných požiadaviek môže škodu uhradiť. V súvislosti s tým je potom pri skutočnej škode možné posúdiť aj prípadné omeškanie s plnením dlhu - reálnej škody zodpovedného subjektu voči oprávnenému subjektu (poškodenému) a v rámci toho aj výšku a obdobie úrokov z omeškania. Iná je situácia pri úrokoch z omeškania pri nemajetkovej ujme. Žalovaná pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody nevhľadla opodstatnenosť uplatnenej nemajetkovej ujmy. Predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody je len podmienkou uplatnenia tohto nároku na súde a nemôže mať vplyv na okamih jeho vzniku. Povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu teda nemohla vzniknúť (už) márnym uplynutím lehoty na plnenie určenej žalobcom v žiadosti o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody (počnúc dňom 23. 02. 2019), ale (až) na základe rozhodnutia súdu odstraňujúceho spornosť uplatneného nároku. Nemožno spravodlivo požadovať od dlžníka, aby plnil veriteľovi akúkoľvek uplatnenú nemajetkovú ujmu bez náležitého preukázania jej existencie a opodstatnenosti a v prípade, že ju nespĺni sa dostával do

omeškania pod sankciou úrokov. Nie každé trestné stíhanie automaticky zakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, o čom svedčí rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu (I. ÚS 444/2012 z 3. októbra 2012, I. ÚS 399/2016 z 31. augusta 2017, I. ÚS 548/2012 z 7. novembra 2012). Vznik, dôvodnosť a výšku vzniknutej nemajetkovej ujmy môže v zmysle kritérií uvedených v ustanovení § 17 odsek 3 zákona č. 514/2003 Z. z. určiť iba súd na základe vykonaného dokazovania. Súd svojim rozhodnutím o nemajetkovej ujme zakladá záväzok, ktorý pred tým neexistoval. Úroky z omeškania sú predmetom samostatného peňažného záväzku medzi dlžníkom a veriteľom. Je to záväzok vedľajší (sú nedielnou súčasťou istiny), ktorý môže vzniknúť, len ak medzi veriteľom a dlžníkom existuje iný peňažný záväzok ako záväzok hlavný (istina). Ak záväzok ako taký neexistuje, nie je možné úroky z omeškania priznať. Preto bolo potrebné aplikovanie ustanovenia § 25 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. s poukazom na ustanovenia § 121 ods. 3 a § 517 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka. Z uvedeného vyplýva, že povinnosť zaplatiť nemajetkovú ujmu v peniazoch vzniká až na základe rozhodnutia súdu určujúceho dôvodnosť, výšku a splatnosť tejto pohľadávky. Do omeškania sa preto žalovaná mohla dostať až uplynutím lehoty stanovenej v rozhodnutí súdu, a nie uplynutím lehoty na plnenie určenej žalobcom v žiadosti o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody. Najvyšší súd rozsudkom z 24. júna 1998 sp. zn. 1 Co 15/97, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, zošit 3, pod por. č. 45/2000 judikoval, že povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania. Na uvedený judikát nadviazala ďalšia rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu napr. rozsudkami sp. zn. 6Cdo/185/2011, sp. zn. 7Cdo/100/2017, sp. zn. 7MCdo 16/2011, sp. zn. 3 Cdo 513/2014. Preto v prípade, ak odvolací súd nezistí podmienky pre potvrdenie rozsudku prvej inštancie a čo i len čiastočne odvolaniu vyhovie, zmení rozsudok v napadnutej časti a prizná žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vyššej ako súd prvej inštancie a zároveň mu prizná aj úrok z omeškania zo sumy vyššej, tak uvádzame, že úrok z omeškania pri nemajetkovej ujme je možné priznať len odo dňa nasledujúceho po uplynutí lehoty určenej na plnenie.

5. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej uviedol, že sa nestotožňuje s tvrdením žalovanej, že nezodpovedá za to, že žalobcovi nebolo spätne udelené občianstvo Slovenskej republiky, keď preukázateľne jedinou prekážkou takéhoto postupu bolo prebiehajúce trestné stíhanie. Toto koniec koncov explicitne vyplýva aj z procesných rozhodnutí v administratívnom konaní - rozhodnutie o prerušení konania o udelenie štátneho občianstva SR, ktoré tvorí obsah oboznámeného spisu. Vo vzťahu k dôvodnosti zvýšenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zotrváva na argumentoch uvedených v odvolaní a v doplnení odvolania. Odškodnenie obetí zo strany páchatel'a trestného činu v SR nie je, čo do výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ničím obmedzené, a preto sú v tejto časti rozhodnutia ESLP, ktoré poukazujú na obmedzenia odškodnenia obetí trestných činov neaplikovateľné. Nestotožňuje sa s argumentom žalovanej, podľa ktorej suma 5 000,-eur, ktorá bola priznaná žalobcovi titulom nezákonnej väzby je maximálna možná vzhľadom na ekonomické možnosti Slovenskej republiky. Toto tvrdenie ohľadom možností Slovenskej republiky okrem toho, že nie je ničím preukázané, považuje za nešťastné. Poukázal na to, že náklady Slovenskej republiky na väzbu žalobcu, ktorá trvala 1,5 roka predstavovali cca sumu 19 300,- eur. Argumentovať za tejto situácie tým, že je v možnostiach SR na väzbu nezákonne väznenej osoby minúť takmer 20 000,-eur, ale nie je už v ekonomických možnostiach SR za takú nezákonnú väzbu priznať žalobcovi viac než 5 000,-eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, je preto až v rovine cynického. V zmysle čl. 2 ods. 1 Ústavy SR, štátna moc pochádza od občanov. Práve spoločenskou zmluvou občanov vznikol štát ako inštitúcia. Štát preto, ak má peniaze na to, aby držal svojich občanov vo väzbe, musí mať peňažné prostriedky aj na náhradu im spôsobenej nemajetkovej ujmy v prípade, ak sa preukáže, že väzba bola nezákonnou. Nestotožnil sa ani s tvrdením, že žalovaná nie je zodpovedná za kvalitu podmienok výkonu väzby - zrejme tým reaguje na zhoršenie imunity a zdravotného stavu žalobcu, čo bolo preukázané listinnými dôkazmi. Oponoval žalovanej a uviedol, že práve žalovaná je okrem iných úloh jej zverených, zodpovedná aj za plesne a zdravotne nevhodné podmienky vo väzbe v J., kde väzbu vykonával. Minister spravodlivosti SR je členom vlády SR a že práve vláda SR reprezentuje prostredníctvom svojich orgánov žalovanú navonok. Z uvedeného teda jednoznačne preukázané to, že práve žalovaná je zodpovedná za kvalitu podmienok vo výkone väzby. K úroku z omeškania uviedol, že výrok I. rozsudku nebol žalovanou napadnutý odvolaním a je právoplatný. I keď sa v tejto časti argumentácia žalovanej javí ako racionálna, nemožno už pre nepodanie odvolania revidovať výrok I. rozsudku v časti úroku z omeškania. Vo vzťahu k prípadnému priznaniu úroku z omeškania pri zmene výroku II. rozsudku na podklade odvolania žalobcu ponecháva na úvahe súdu to, od akého momentu (a či vôbec) prizná žalobcovi aj nárok titulom zákonného úroku z omeškania.

6. Žalovaná vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcu uviedla, že žiada, aby súd žalobcovi nepriznal náhradu trov konania v ním požadovanej sume.

7. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku - ďalej len CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávnenou stranou - žalobcom, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach daných rozsahom podaného odvolania (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie, bez potreby jeho zopakovania alebo doplnenia (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a po preskúmaní zákonnosti a vecnej správnosti rozhodnutia rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku a vo výroku o trovách konania podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. Žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd zaviazal žalovanú zaplatením sumy vo výške 201 303,50 eura titulom náhrady škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 28 503,50 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 28 503,50 eura od 23. 02. 2019 do zaplatenia, a to všetko do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (I.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (II.) a rozhodol, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% z prisúdenej sumy, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením (III.). V dôsledku odvolania žalobcu je predmetom preskúmania odvolacím súdom len zamietajúci výrok týkajúcej sa nemajetkovej ujmy a vyhovujúci výrok napadnutého rozsudku je už právoplatný. Z dôvodov uvedených v odvolaní sa odvolací súd zaoberal už len posúdením výšky nemajetkovej ujmy priznanej žalobcovi na základe nezákonnosti rozhodnutia o vznesení obvinenia, ako aj uznesenia o vzatí žalobcu do väzby a tým, či je na danú vec dôvodné aplikovať ustanovenie § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z., účinné od 01. 01. 2013, ktorým bola zavedená horná hranica pre náhradu nemajetkovej ujmy, ak boli nezákonné rozhodnutia vydané v roku 2005 a či aplikáciou tohto ustanovenia nedošlo k porušeniu zákazu retroaktivity. Posúdenie základu nároku, ako aj vyriešenie vznesenej námietky premlčania už v odvolacom konaní nebolo sporné a odvolací súd sa nimi už nemusel zaoberať.

9. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

10. Prieskumná činnosť odvolacieho súdu zahŕňa ako hmotnoprávnu, tak aj procesnoprávnu oblasť. Odvolací súd musí preto preskúmať nielen zákonnosť rozhodnutia so zreteľom k hmotnému právu, ale tiež zákonnosť konania, z ktorého napadnuté konanie vzišlo. Pri rozhodovaní odvolacieho súdu o odvolaní proti napadnutému rozsudku je odvolací súd viazaný ako rozsahom odvolania (§ 379 CSP), tak aj dôvodmi podaného odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), ktoré účastník môže meniť a dopĺňať len do uplynutia odvolacej lehoty). Odvolateľ v podanom odvolaní fakticky svojím dispozičným úkonom vymedzuje nielen rozsah, ale aj dôvody preskúmvacej činnosti odvolacieho súdu.

11. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Otázkou rozhodujúcou pre posúdenie danej veci a zároveň aj odvolacou námietkou bola otázka, či je potrebné na danú vec aplikovať novelu zákona č. 514/2003 Z. z. vykonanú zákonom č. 412/2012 Z. z. (účinným od 1. januára 2013), ktorou došlo k zavedeniu limitu výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ak boli nezákonné rozhodnutia, od ktorých si žalobca nemajetkovú ujmu odvodzuje vydané v roku 2005, teda pred účinnosťou tejto novely. Touto otázkou sa zaoberal Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 7Cdo 262/2015 z 16. marca 2016. V tomto rozhodnutí uviedol, že novela vykonaná zákonom

č. 517/2008 Z. z. stanovila kritériá pre určovanie výšky nemajetkovej ujmy doplnením § 17 ods. 3 a zaviedla minimálnu výšku nemajetkovej ujmy pre odškodňovanie väzby (§ 17 ods. 4). Obsahovala prechodné ustanovenie § 27b ods. 1, podľa ktorého zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami vydanými pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za nesprávny úradný postup pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa riadi predpismi účinnými do 31. decembra 2008. V tejto súvislosti poukázal dovolací súd na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. decembra 2012 sp. zn. 7 Cdo 145/2011, v zmysle ktorého, ak bolo (nezákonné) rozhodnutie vydané pred 1. januárom 2009, má súd vec posudzovať podľa § 17 účinného do 31. decembra 2008. Novela zákona č. 514/2003 Z. z. vykonaná zákonom č. 412/2012 Z. z. (od 1. januára 2013) v § 17 došlo k vypusteniu minimálnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v prípade väzby a k zavedeniu limitu výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Novela však neobsahovala žiadne prechodné ustanovenia. K definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (Pl. ÚS 16/95). Právo poškodeného na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) vzniká momentom vydania nezákonného rozhodnutia, vzatia do väzby, či zbytočnými prietahmi v konaní, bez ohľadu na to, že žalovateľným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok (napr. oslobodenie obžalovaného). Preto aplikovať ustanovenie § 17 v zmysle tejto novely (zákon č. 412/2012 Z. z.) na prípady, keď uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred 1. januárom 2013, by znamenalo pripustiť, že hoci v čase pred nadobudnutím účinnosti novely vzniklo poškodenému právo na náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, toto jeho právo v časti prevyšujúcej horný limit zavedený novelou (zákon č. 412/2012 Z. z.) zaniklo dňom jej účinnosti. Takýto prístup by popieral nielen princíp úplného odškodnenia, ale spôsoboval by aj neprípustné odňatie už existujúceho práva, zásah do legitímnej nádeje poškodeného na satisfakciu a bol by aj porušením zákazu retroaktivity. Je preto potrebné uviesť, že krajský súd svojim rozhodnutím (bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia prečo) popiera navrhovateľovi princíp úplného odškodnenia na satisfakciu, neprípustne odňal navrhovateľovi už existujúce právo a tým porušil aj zákaz retroaktivity.

13. K definujúcim znakom právneho štátu patrí aj zákaz retroaktivity právnych noriem, ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv a právnej istoty (Pl. ÚS 16/95). Nie každá retroaktivita je však nezlučiteľná s princípmi, na ktorých je budovaný právny štát. V teórii a praxi sa rozlišuje tzv. pravá a nepravá spätná účinnosť (retroaktivita) právnych predpisov. Význam tohto rozlišovania je založený na skutočnosti, že pokiaľ sa pravá retroaktivita v zásade odmieta ako nezlučiteľná s obsahom princípu štátu, nepravá retroaktivita sa akceptuje ako prípustný nástroj na dosiahnutie ustanovených a dostatočne významných cieľov verejnej moci.

14. Pri pravej retroaktivite zákonodarca v novom právnom predpise neuzná práva alebo povinnosti založené právnymi skutočnosťami, ktoré sa ako právne skutočnosti uznávali na základe skoršieho (predchádzajúceho) právneho predpisu. O pravú retroaktivitu ide napr. vtedy, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti. V dôsledku toho nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť (skôr, než začal existovať).

15. Pri nepravej retroaktivite zákonodarca uznáva právne skutočnosti, na základe ktorých podľa predchádzajúcej právnej normy došlo k vzniku určitých právnych vzťahov. O nepravú retroaktivitu môže ísť napriek tomu, že zákonodarca prípadne novým právnym predpisom zároveň s účinnosťou do budúca prinesie určité zmeny aj tých práv (alebo povinností), ktoré vznikli za platnosti skoršieho zákona. Nepravá retroaktivita teda nebráni zákonodarcovi novou právnou úpravou vstúpiť aj do tých právnych vzťahov, ktoré vznikli na základe skôr prijatej právnej normy a meniť ich režim. Za prípustné sa považuje, pokiaľ nová právna úprava (uznávajúc práva a povinnosti nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu) zavádza do budúca nový režim a mechanizmus (procedúru) uplatnenia týchto práv alebo pokiaľ právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti. Akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy, tento stav ale rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy.

16. V danej veci súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku ustanovenie § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 citoval, zaoberal sa aj dôvodovou správou k zák. č. 412/2012 Z. z. a tiež citoval ustanovenie § 5 ods. 1 a § 6 zák. č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, teda mal za to, že tieto ustanovenia je potrebné na danú vec aplikovať, avšak

pri výške priznanej nemajetkovej ujmy neuviedol, či bol pri výške priznanej nemajetkovej ujmy týmto ustanovením limitovaný alebo aj za aplikácie tohto ustanovenia mal za to, že výška ním stanovená je postačujúca, a preto toto ustanovenie reálne pri posudzovaní danej veci ani neaplikoval.

17. Odvolací súd sa pri posudzovaní tejto právnej otázky, vychádzajúc z uvedeného, priklonil k názoru Najvyššieho súdu SR v rozhodnutí sp. zn. 7Cdo 262/2015 a k tomu, že aplikáciou ustanovenia § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 na danú vec (bez existencie intertemporálnych ustanovení k tejto novele), v ktorej je nárok žalobcu na nemajetkovú ujmu odvodený od rozhodnutí vydaných v roku 2005 by bol pravou retroaktivitou, ktorá je v našom právnom poriadku neprípustná, a ktorá je nezlučiteľná s obsahom princípu právneho štátu, a preto ju na danú vec neaplikoval. Otázka toho, či limit plnenia je stanovený celkovo alebo pre každý z nárokov samostatne je potom pre posúdenie danej veci bezpredmetná.

18. Následne sa odvolací súd zaoberal výškou nemajetkovej ujmy žalobcu za daných skutkových okolností a tým, či je súdom prvej inštancie už právoplatne priznaná suma postačujúca.

19.1. Touto otázkou (výškou nemajetkovej ujmy a jej dokazovaním) sa zaoberal vo svojom rozhodnutí zo dňa 21. 10. 2020 sp. zn. 4Cdo/130/2020 aj NS SR, pričom uviedol:

19.2. Podľa čl. 19 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena (ods. 1), ako aj na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života (ods. 2) a pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe (ods. 3).

19.3. Podľa čl. 35 ústavy má každý právo podnikať a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť. Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

19.4. Každý má právo domáhať sa stanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (čl. 46 ods. 1 ústavy). Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy má každý právo na náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

19.5. Podľa zákona č. 514/2003 Z. z. zodpovedá štát za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, tiež za vzniknutú nemajetkovú ujmu; tejto zodpovednosti sa nemôže zbaviť (§ 3 ods. 2). Zadosťučinenie sa poskytne v peniazoch, ak nemajetkovú ujmu nebolo možné nahradiť inak a samotné konštatovanie porušenia práva by sa nejavilo ako dostačujúce. Pri stanovení výšky primeraného zadosťučinenia sa prihliadne najmä k osobe poškodeného, k závažnosti vzniknutej ujmy a k okolnostiam, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo, závažnosti následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a spoločenskom uplatnení (§ 17 ods. 2 a 3 cit. zákona).

19.6. Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom treba hľadať nielen v čl. 46 ods. 3 ústavy, ale aj v čl. 1 ods. 1 ústavy, teda v princípoch materiálneho právneho štátu. Štát musí niesť absolútnu objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov verejnej moci, ktorým zasiahli do základných práv jednotlivca. Štát totiž nemá slobodnú vôľu, ale je povinný prísne a bezvýhradne dodržiavať právo (teda nie iba zákon) v jeho ideálnej (škodu nespôsobujúcej) interpretácii a aplikácii. Nemôže sa zbaviť zodpovednosti za postup orgánov činných v trestnom konaní, pokiaľ sa ich postup ukáže ako postup chybný, zasahujúci do základných práv a slobôd. Nie je rozhodujúce, ako OČTK vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo; ide o prísnu objektívnu a absolútnu zodpovednosť za výsledok, pri ktorej neprichádza do úvahy ani možnosť liberácie.

19.7. Všeobecné súdy pri rozhodovaní preto nikdy nesmú zabúdať na ústavný pôvod a zakotvenie nárokov uplatňovaných podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Je preto nevyhnutné v každom prípade dbať na to, aby fakticky nedošlo k vyprázdneniu dotknutého základného práva pri použití jeho zákonného vykonania. Inak povedané, aplikáciou citovaného zákona nesmie dôjsť, priamo alebo nepriamo, k obmedzeniu rozsahu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 3 ústavy, podľa ktorého je nevyhnutné kompenzovať všetku ujmu, ktorú by bolo možné namietat', a nie naopak, nepriznať nič, tak, ako to urobili nižšie súdy, z ktorého závermi sa dovolací súd už prima facie nestotožňuje.

19.8. Sudca sa musí vedieť aspoň elementárne vcítiť do pozície postihnutej osoby, hlavne za situácie, kedy má napraviť škody spôsobené OČTK alebo inými súdmi; musí zohľadni dopad trestného konania na profesijný, rodinný, spoločenský, ekonomický a sociálny život. Pokiaľ to sudcovia nižších súdov v konaní bagatelizujú, ich postup sa javí ako postup bez citu pre elementárnu spravodlivosť a ochranu základných práv a slobôd. Zákon č. 514/2003 Z. z. zaväzuje štát absolútne a objektívne, takže je nevyhnutné, aby štát svojim pochybením vzniknuté škody (ujmy) nahradil v maximálnej možnej miere.

19.9. Škodu treba chápať ako ujmu na chránenom statku, ako je majetok, osoba alebo iný chránený záujem, pričom najvyššiu mieru ochrany požívajú ľudský život, integrita človeka, jeho ľudská dôstojnosť a sloboda. Ľudská dôstojnosť vylučuje, aby s človekom bolo zaobchádzané ako s objektom, či predmetom; ide totiž o nedotknuteľnú hodnotu, ktorú nemožno obmedziť ústavne konformným spôsobom (čl. 19 ods. 1 ústavy).

19.10. Každé trestné stíhanie a v ňom vykonané zásahy do uvedených chránených statkov, je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy, a to najmä v takom prípade, ak sa vo výsledku preukáže, že bolo od začiatku nezákonné; ide o zodpovednosť absolútne objektívnu a za výsledok trestného konania vo veci samej, čím je založená zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú fyzickej alebo právnickej osobe, ktoré sa museli podrobiť excesívnym úkonom OČTK. Zásadne platí princíp ochrany práv každého, kto bol poškodený alebo zasiahnutý nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom orgánom verejnej moci, v tomto prípade OČTK, a že nemajetkovú ujmu predstavuje už samotný zásah týchto orgánov do práv fyzickej a právnickej osoby.

19.11. Nemajetková ujma je teda škoda, u ktorej z povahy veci je vylúčená náhrada, ktorá by znamenala uvedenie do predošlého stavu; možno ju len kompenzovať, a preto jej náhrada alebo odčinenie má aspoň zmierniť nepriaznivé stavy vzniknuté škodlivým zásahom.

19.12. Aj keď je trestné konanie postavené na zásade oficiality, ale to nezaväzuje štát zodpovednosti za postup OČTK, ak sa ukáže, že sa mýlili a ich predpoklady, že bol spáchaný trestný čin, sa ukázali byť nesprávnymi. Ak má totiž občan povinnosť sa úkonom OČTK podrobiť, musí v podmienkach materiálneho právneho štátu existovať garancia, že sa mu dostane odškodnenia za ujmy, ktoré mu vznikli podrobením sa týmto úkonom trestného konania, pokiaľ sa preukáže, že trestný čin nespáchal. Pokiaľ by taká perspektíva neexistovala, nebolo by možné trvať na povinnosti jednotlivca, také obmedzenie v rámci trestného stíhania (a to aj vo veci) znášať; to by však viedlo k anarchii v spoločnosti.

19.13. OČTK totiž veľmi často zneužívajú inštitút trestného stíhania vo veci (ktorý bol najskôr po r. 1990 zrušený, a potom opäť obnovený), lebo ním sa podozriví veľmi jednoduchým spôsobom zbavujú všetkých práv, ktoré im inak prislúchajú ako fyzickým a právnickým osobám v neverejnom a nekontradiktórnem prípravnom trestnom konaní (napr. len práva na obhajobu v celom jeho rozsahu, či na podávanie opravných prostriedkov a pod.).

19.14. K skutočne ujma (ne)majetkového charakteru v dôsledku uvedeného postupu OČTK uviedol, že vznik nemajetkovej ujmy zásahom OČTK voči osobe spravidla nemožno dokazovať (3 Cdo 137/2008), lebo ide o stav mysle tejto poškodenej osoby. Ide teda „len“ o zistenie, či sú tu dané objektívne dôvody pre to, aby sa konkrétna osoba mohla cítiť poškodenou a jej tvrdenie, že nemajetková ujma vznikla samotným zásahom OČTK do základných práv a slobôd fyzickej a právnickej osoby. Povedané inými slovami, je potrebné zväžiť, či vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu by sa aj iná osoba v obdobnom postavení mohla cítiť dotknutá v zložkách tvoriacich vo svojom súhrne nemajetkovú sféru jednotlivca. Nemajetková ujma je vlastne ujmu morálnou. Ide teda o utrpenie na tých nehmotných hodnotách, ktoré sa dotýkajú morálnej integrity poškodenej osoby (patrí sem jej dôstojnosť, česť, dobrá povesť, ale aj iné hodnoty, ktoré sa spravidla premietajú vo vnútornom živote človeka - sloboda pohybu, podnikania a pod.). A tak, ako je to uvedené v bode 12.2. tohto rozhodnutia, nemajetková ujma vznikla už samotným zásahom OČTK do základných práv a slobôd fyzickej osoby, ak preukáže, že tento zásah nebol v súlade s právom (vo výsledku).

19.15. V ďalšom postupe potom uvedené hodnoty hrajú vždy dôležitú úlohu pri zvažovaní formy, či výšky zadosťučinenia, s dôrazom na závažnosť vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých ku spôsobenej ujme došlo. Tými budú ale také okolnosti začatia trestného stíhania, prejavujúce sa napr. v zistení, že

trestné stíhanie bolo proti poškodenému začaté zjavne bezdôvodne alebo dokonca s cieľom poškodiť ho, či znevažiť.

19.16. Za situácie, kedy žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, pričom však preukáže a odôvodní, že mu taká škoda vznikla, nemôžu sudy rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec nahradená, alebo že medzi protiprávnym konaním a vznikom škody nie je príčinná súvislosť. Sudy v takejto situácii určia výšku vzniknutej škody podľa spravodlivého uváženia jednotlivých okolností prípadu.

19.17. Žiadne skutkové okolnosti, ktoré už odzneli, totiž nemožno následne, ex post, preukázať s absolútnou istotou. Vždy pôjde o otázku určitej miery pravdepodobnosti. Absolútna istota teda nie je dôkazný štandard, ktorý je možné v súdnom konaní aplikovať, lebo by pri tom dôkazné bremeno prakticky nebolo možné uniesť. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je čl. 47 ods. 3 ústavy, podľa ktorého sú si všetky strany sporu v konaní rovné tak, aby každá zo strán mohla obhajovať svoju vec za podmienok, ktoré ju, z pohľadu konania ako celku, podstatným spôsobom neznevýhodňujú vzhľadom k protistrane. Cieľom zásady rovnosti je potom dosiahnutie „spravodlivej rovnováhy“ medzi stranami sporu.

19.18. Pod takto definovanú rovnosť strán sporu spadá nielen realizácia ich procesných oprávnení, ale aj otázky dôkazného bremena, ktoré je na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprímerané, lebo v opačnom prípade nemožno konanie ako celok považovať za spravodlivé. Tento všeobecný princíp rovnosti strán bolo potom nutné premietnuť aj do činnosti nižších súdov pri dokazovaní škody (nemajetkovej ujmy) a jej výšky a príčinnej súvislosti medzi protiprávnosťou a vznikom škody.

20. Ustanovenie § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. je normou s relatívne neurčitou hypotézou, ktorá nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktorá prenecháva súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Pri stanovení peňaznej náhrady za nemateriálnu ujmu spôsobenú nezákonným obmedzením osobnej slobody zo strany štátu základnými okolnosťami sú spravidla povaha trestní vecí, celková dĺžka obmedzenia osobnej slobody a následky v osobnej sfére poškodenej osoby. Súd pri určovaní konkrétnej výšky náhrady za spôsobenú ujmu má prihliadať na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

21. Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (napr. Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa záverov ESLP možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994). Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

22. Odvolací súd po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie a jeho odôvodnenia v napadnutom zamietajúcom výroku dospel k záveru, že v tejto časti nie je napadnuté rozhodnutie dostatočne

odôvodnené, a teda preskúmateľné a aplikáciou ustanovenia § 17 ods. 4 zák. č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 01. 01. 2013 na danú vec došlo k aplikácii ustanovenia právneho predpisu, ktoré na vec nedopadá. Podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné pri odkaze na rozhodovaciu prax v obdobných prípadoch aspoň stručne uviesť, či ide o skutkovo podobné veci alebo ak ide o odlišné veci, v čom je ich odlišnosť a aký to má dopad na výšku nemajetkovej ujmy. Z napadnutého rozhodnutia tiež nie je zrejmé, či a ako súd vyhodnotil žalobcom tvrdenú skutočnosť, že počas celého trestného stíhania bol osobou bez štátnej príslušnosti s tolerovaným pobytom na území SR a obmedzenia, ktoré mu z toho vyplývali a či majú tieto skutočnosti vplyv na oba nároky na nemajetkovú ujmu alebo len na niektorý z nich. Vzhľadom k argumentom žalovanej ohľadne príslušenstva je potrebné pri novom rozhodovaní zohľadniť aj tieto argumenty a vysporiadať sa s nimi. Vzhľadom k uvedenému odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku a v závislom výroku o trovách konania podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a vec mu podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).